

Anmeldelser

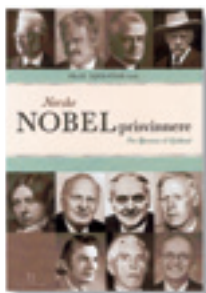
Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Norske nobelprisvinnere

Olav Njølstad, red.

Norske nobelprisvinnere

Fra Bjørnson til Kydland. 440 s, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2005. Pris NOK 399 ISBN 82-15-00697-3

Denne boken presenterer 11 personer født og oppvokst i Norge med en eksklusiv fellesnevner: De er alle nobelprisvinnere. Gruppen består av internasjonale berømtheter som Bjørnson, Hamsun, Undset og Nansen. Men også

av personer som i dag er lite kjent utenfor sitt eget fagmiljø: Christian Lous Lange, Lars Onsager, Ragnar Frisch, Odd Hassel, Ivar Giæver, Trygve Haavelmo og den foreløpig siste, prisvinneren i økonomi fra 2004, Finn E. Kydland. De 11 får hvert sitt kapittel. I tillegg følger om lag 30 sider noter, 18 sider litteraturreferanser og et godt register.

Boken er redigert av historikeren Olav Njølstad, som er forskningssjef ved Nobel-instituttet. Historikere skriver om Lange og Nansen, fysikere om Giæver og Onsager, litteraturvitere om Bjørnson, Hamsun og Undset, sosialøkonomer om Frisch og Haavelmo og en kjemiker om Hassel. Kydland presenteres gjennom et intervju. Listen viser at det bare er nobelprisen i fysiologi eller medisin som så langt er uten norske vinnere. Men stopp litt: Prisen i økonomi er jo ingen nobelpris. Den ble innstiftet i 1968 og bærer navnet Sveriges Riksbanks pris i økonomisk vitenskap til Alfred Nobels minne, men utdeles samtidig med de andre prisene. Dessuten: Onsager og Giæver var jo amerikanske statsborgere da de fikk prisen. Pytt sann, la oss se stort på det.

Målsettingen med boken er å «øke folks interesse for de norske nobelprisvinnerne og bidra til at hver av disse spesielle og til dels sære begavelsene får den fremskutte plassen i vår kollektive bevissthet som de fortjener». Ambisjonen er, ifølg forordet, å tilby de beste populærvitenskapelige essayene om de norske nobelprisvinnerne og deres prisbelønte arbeider som er utgitt til nå.

Er det noen som burde hatt nobelprisen,

men aldri fikk den? Det hevdes at av norske navn er det kun Henrik Ibsens fravær på listen som fremstår som en klar unnlattelses-synd. Et mer provoserende spørsmål: Er det noen som fikk prisen, men ikke burde ha fått den? Her siteres Geir Lundestad, som hevder at det bemerkelsesverdige ikke er at nobelkomiteene kan gjøre feil, men hvor sjelden de faktisk har gjort det. Her finnes visst ingen norske eksempler, men i boken nevnes kort den danske legen Johannes Fibiger (1867–1928), som fikk prisen i 1926 for et bidrag til kreftforskningen som viste seg å være en blindgate. Men vitenskapshistorien er mer spennende enn som så. Fibiger huskes i dag også for å ha gjennomført det første kontrollerte kliniske forsøk vi kjenner i medisinen (1).

Dette er en interessant, velskrevet og fascinerende bok. Forfatterne har en klar tenkning rundt en rekke metodeproblemer. Et av dem er deres forhold til objektene. Kjemikeren som skriver om Hassel, var hans vitenskapelige assistent i mange år og kjente prisvinneren personlig – også hans mindre tiltalende sider, som det står.

Hvem av de 11 norske prisvinnerne rager høyest? Hamsun og Onsager. Onsager? Les og lær.

Erlend Hem
Tidsskriftet

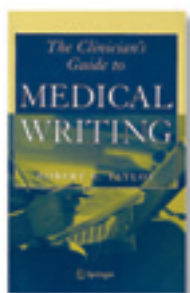
Litteratur

1. Hróbjartsson A, Gøtzsche PC, Gluud C. The controlled clinical trial turns 100 years: Fibiger's trial of serum treatment of diphtheria. *BMJ* 1998; 317: 1243–5.

Kan klinikere lære å skrive?

Robert B. Taylor

The clinician's guide to medical writing
266 s, tab, ill. New York, NY: Springer, 2005.
Pris USD 30
ISBN 0-387-22249-9

En av Tidsskriftets oppgaver er å være fødselshjelper for forfattere, og mange leger har fått sine første arbeider på trykk her. Ikke sjelden strekker redaksjonen seg langt for å få et manuskript igjennom, men andre ganger er de dessverre

ikke til å redde. Til tross for at det ligger mye arbeid – og sikkert sene kveldstimer – bak utformingen av et manuskript, er det gjerne i planleggingen av prosjektet at det svikter. Noe av det viktigste er tidligst mulig kontakt med en forskningserfaren kollega for å diskutere om ideen lar seg realisere. Men selv da er fremstillingen av stoffet ofte haltende (1, 2).

I en ny bok forsøker den amerikanske legen Robert B. Taylor å veilede klinikere som vil skrive. Han fremhever tre nøkkel-spørsmål som bør stilles før man går i gang med et prosjekt, stort eller lite: Hva så? Hvem bryr seg? Hvor skal jeg publisere? Imidlertid kommer han etter min mening skjævt ut i starten når han hevder at pasientene gir oss en spesielt rik mulighet til å skrive. Tenk på en uvanlig manifestasjon av en vanlig sykdom eller et spesielt symptom hos en av pasientene dine, står det i forordet. Selv om slike observasjoner er viktige, er det bare unntaksvis at de vil eller bør føre til noen publikasjon.

Boken er inndelt i ti kapitler. Her omtales blant annet oversiktsartikkelen, kasuistikken, lederkommentaren, leserbrevet, bokomtalen og bokkapitlet. I tillegg følger fire appendikser. Det er merkelig at et appendiks inneholder en liste over referanseverdier til en rekke klinisk-kjemiske undersøkelser med anmodning om å gi full referanse til den aktuelle boken hvis man bruker dem. Fornuftig nok står det likevel at man alltid bør sjekke med sitt lokale laboratorium. Nyten av denne listen i en slik bok er derfor ikke lett å forstå.

Det blir misvisende når forfatteren beskriver en praksis med å sende inn samme manuskript til flere tidsskrifter samtidig, det han kaller «the shell game». Han nevner at noen oppfatter dette som uetisk og at tidsskriftredaktører hater det. Her burde han i stedet opplyse leseren om at alle vitenskapelige tidsskrifter setter som et ufravikelig krav at et manuskript ikke sendes inn til vurdering flere steder samtidig. Dette illustrerer at forfatteren noen steder bikker over i det nonchalante. Det som dominerer, er likevel forfatterens entusiasme. Den kan være på sin plass med tanke på de mange potensielle skribenter som ikke kommer seg ut av startgropen.

Forfatteren har mye erfaring og gir mange gode råd. Boken er lett å lese og finne frem i og har et hendig frakkellomme-format med myke permer. Den er utstyrt